

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 09.05.2022. Nr. 5/6-3

Atzinums par 2022. gada 13. aprīlī saņemto iesniegumu

Par LTV7 korespondentes veidotā sižeta atbilstību Latvijas Televīzijas ētikas kodeksam

2022. gada 13. aprīlī sabiedrisko mediju ombuds Anda Rožukalne saņēma iesniegumu, kurā Iesniedzējs aicina izvērtēt, cik lielā mērā Latvijas Televīzijas (turpmāk – LTV) žurnālistes Gaļinas Solodovņikas sagatavotais sižets *Памятник Освободителям Риги опасен для окружающих?* (turpmāk – Sižets), kas ievietots portālā rus.lsm.lv (saite - <https://rus.lsm.lv/statja/novosti/obschestvo/budem-sobirat-dengi-na-remont--organizatori-prazdnovaniya-9-maja-o-pamjatnike-osvoboditeljam.a452024/>), atbilst Latvijas Televīzijas Rīcības un ētikas kodeksam (turpmāk – Kodekss).

Ievērojot Kārtību, kādā tiek izskatīti sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombudam iesniegtie iesniegumi (apstiprināta ar Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes 2022.gada 17.marta lēmumu Nr.15/1-1) 3.5. punktu Ombuds lūdza Iesniedzēju norādīt, kurš no LTV Rīcības un ētikas kodeksa punktiem ir pārkāpts. Tas no Iesniedzēja puses 20.aprīlī ir precizēts, lūdzot izvērtēt, cik lielā mērā Sižets atbilst LTV Rīcības un ētikas kodeksa 2.3.punktā minētajām Latvijas Televīzijas vērtībām, 4.1.2.punktā ietvertajam viedokļu daudzveidības principam, 4.2.3.punktā minētajam pienākumam ar cieņu un iekļautību izturēties pret kara un noziegumu upuriem, kā arī 4.2.6.punktam, kas nosaka, ka “Gadījumos, kad raidījumos piedalās vai tiek intervēti varas pārstāvji vai politiķi, žurnālistam jāievēro neitralitāte un objektivitāte”.

Turklāt Iesniedzējs savā 13. aprīļa iesniegumā ir lūdzis Ombudu norādīt arī to, kādas ir Latvijas sabiedrības intereses, kas ir minētas Latvijas Televīzijas ētikas kodeksa 2.1.punktā.

Laikā no 13. aprīļa līdz 3. maijam sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds izvērtēja Iesniegumu, tā precizējumu, iepazīnās ar tajā minētā Sižeta saturu un ievāca citu papildu informāciju. Izvērtējot visu iepriekš minēto, Latvijas sabiedrisko elektronisko plašsaziņas

konstatē:

[1] 13.aprīlī saņemtajā iesniegumā Iesniedzējs lūdz izvērtēt žurnālistes Gaļinas Solodovņikas sagatavotā Sižeta atbilstību LTV ētikas kodeksam un, konkrētāk, šī Kodeksa 2.3.punktam 4.1.2.punktam, 4.2.3.punktam un 4.2.6.punktam, kas norādīti Iesniedzēja precizētajā iesniegumā.

[2] Iepazīstoties ar Sižeta saturu, kas vēsta par Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta konstatēto pieminekļu kompleksa Uzvaras parkā tehniskā stāvokļa pasliktināšanos, kā rezultātā tas atzīts par iedzīvotājiem nedrošu un 11.aprīlī norobežots līdz tālāko lēmumu pieņemšanai. Sižetā un tā atreferējumā, kas publicēts rus.lsm.lv platformā, žurnāliste pieminekļu kompleksu Uzvaras parkā konsekventi sauc par atbrīvotāju pieminekli. Sižetā tiek rādīti kadri no pieminekļu kompleksa apsekošanas, kas veikta pēc Saeimas pieprasījuma, un norobežošanas, tiek atspoguļots Rīgas domes priekšsēdētāja viedoklis par to, vai un kad varētu notikt pieminekļa atjaunošana. Sižeta noslēgumā tiek intervēts biedrības "9.maijs.lv", kas pie šī pieminekļa rīko 9. maija pasākumus, vadītājs Vadims Baraņņiks.

[3] Pēc Ombuda pieprasījuma, skaidrot, kas ir minētā Sižeta galvenā tēma, Sižetā izmantoto informācijas avotu atbilstība tēmai, LTV galvenā redaktore Sigita Rože 27.aprīlī ir sniegusi skaidrojumu, ka Sižeta galvenā tēma ir tā, ka "pieminekļa tehniskais stāvoklis ir bīstams un pieminekļi būtu jāremontē, kam Rīgas pašvaldībai nav finanšu līdzekļu". LTV pauž pārliecību, ka informācijas avotu izvēle ir atbilstoša sižeta tēmai. Proti, "Rīgas pašvaldības pārstāvis stāsta par pieminekļa stāvokli, kas ir bīstams un to nepieciešams remontēt. Pilsētas mērs atzīst, ka naudas remontam nav un pārskatāmā laikā tāda nebūs pieejama. Jau iepriekš, publiski izskanot pašvaldības atzinumam par naudas trūkumu, ar paziņojumu vākt ziedojumus pieminekļa atjaunošanai nāca klajā organizācija, kas organizē pasākumus pie pieminekļa, tāpēc sižetam tika pievienots šīs organizācijas pārstāvja Vadima Baraņņika teiktais, kas bija jauna, aktuāla informācija saistībā ar pieminekli." LTV arī pauž pārliecību, ka Sižetā tika ievērota viedokļu daudzveidība, neatspoguļojot tikai oficiālo pašvaldības viedokli, bet iekļaujot arī sabiedriskās organizācijas, kas tieši saistīta ar pasākumu organizēšanu pie pieminekļa, viedokli. "Vienlaikus sižetā ir saglabāts neitralitātes princips, pret nevienu viedokli nav pausta korespondenta attieksme," uzsvērts LTV atbildes vēstulē.

[4] Saskatot ziņā vispārināšanas iezīmes, proti, ka viena avota teikto pasniedz kā daudzu viedokli, Ombuds lūdza LTV skaidrot, vai šāda pieeja ir ierasta prakse viena intervētā avota teikto vispārināt. LTV skaidro: "Ja runa ir par sižeta virsrakstu rus.lsm.lv, tad tas ir citāts no

avota teiktā, proti, avots runā sabiedriskās organizācijas, biedrības vārdā, kas organizē pasākumus pie pieminekļa. Tas arī virsrakstā norādīts. Savukārt par sižetā teikto “общество будет собирать деньги” tulkojums vārdam “общество” – šajā gadījumā ir “biedrība”, nevis “sabiedrība”. Līdz ar to tas nav uzskatāms, kā visas sabiedrības vai daudzu viedoklis.”.

[5] Sižeta virsraksts ir *Памятник Освободителям Риги опасен для окружающих?*, savukārt virsraksts RUS.LSM.lv teksta versijai, kurā ir piedāvāts sižeta atreferējums, ir *Будем собирать деньги на ремонт — организаторы празднования 9 мая о Памятнике освободителям*. LTV skaidro, ka ziņa par to, ka piemineklis ir bīstams, bija publiskota jau no rīta – “materiāls par šo portālā tika izvietots 11.04.2022. pulksten 10:58”. Savukārt vakarā parādījusies jauna informācija, ka organizācija vāks ziedojumus. “Ņemot vērā ierastu ziņu atspoguļošanas praksi – sākt ar aktuālāko un jauno, tad arī šī jaunā informācija tika izcelta ziņas virsrakstā,” teikts LTV atbildē.

[6] LTV žurnālistes Gaļinas Solodovņikas veidotais sižets “Памятник Освободителям Риги опасен для окружающих?” un tā atbilstība LTV Rīcības un ētikas kodeksam ir izvērtēta arī LTV Ētikas komisijas 2022. gada 26. aprīļa sēdē, kas Rīcības un ētikas kodeksa pārkāpumus sižetā nav saskatījusi.

[7] LTV Rus.lsm.lv redakcija piedāvāja Ombudam iepazīties ar „Rīgas pieminekļu aģentūras” direktora Gunāra Nāgela sniegto informāciju, ka pieminekļa pilnais oficiālais nosaukums kopš tā izveidošanas 1985. gadā ir: “Piemineklis Padomju armijas karavīriem – Padomju Latvijas un Rīgas atbrīvotājiem no vācu fašistiskajiem iebrucējiem”, kā arī ar Latviešu valodas aģentūras viedokli par pieminekļu nosaukumu veidošanas pieejām. Latviešu valodas aģentūras skaidrojumā uzsvērts sekojošais: “Tā kā nosaukumā „Piemineklis Padomju armijas karavīriem – Padomju Latvijas un Rīgas atbrīvotājiem no vācu fašistiskajiem iebrucējiem” ir pausta padomju laika ideoloģija, kas īsti neatbilst Latvijas kā valsts izpratnei par Padomju armijas lomu Latvijas vēsturē, izbrīnu, protams, rada, kā šāds nosaukums tik ilgi ir saglabājies. Bet tas nav ar valodu saistīts jautājums.”

Abi minētie avoti atzina, ka valodas praksē ir pieņemama saīsināta nosaukuma izmantošana, kā arī vienojās par ieteikumu “pirms oficiālā vai saīsinātā pieminekļa nosaukuma minēt “tā sauktais”, tādējādi norādot, ka nosaukums īsti neatbilst patiesībai”.

[8] Iesniedzējs iesniegumā lūdz norādīt kādas ir Latvijas sabiedrības intereses, kas ir minētas LTV Rīcības un ētikas kodeksa 2.1. punktā: “Latvijas Televīzijas misija ir kalpot Latvijas sabiedrības interesēm. Šo principu savā darbā ievēro arī LTV darbinieki, kuri ar savu darbu nodrošina to, ka tiek veicināta sabiedrības viedokļu daudzveidība un attīstība. LTV iestājas par demokrātisku valsti un sabiedrību, augstiem izglītības standartiem, ekonomikas attīstību un

kultūras izaugsmi.” LTV savā atbildē skaidro, ka sižets atbilst šim Kodeksa punktam, jo “pirmkārt, kalpo sabiedrības interesēm – šobrīd sabiedrībā ir paaugstināta interese par pieminekli. Otrkārt, sižetā nodrošināta nepieciešamā viedokļu daudzveidība. Treškārt, tiek nodrošināts demokrātiskas valsts un sabiedrības princips, kas cita starpā attiecināms uz Latvijas Republikas Satversmes 100. pantā ikvienam garantētajām tiesībām uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus.”

Izvērtējot secināto, sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

atzīst:

[9] Atbildot uz Iesniedzēja jautājumu, kādas, atbilstoši LTV Rīcības un ētikas kodeksa 2.1. punktā minētajam, ir sabiedrības intereses, dažādu interešu vidū, saistībā ar sabiedrisko mediju darbu, vērts izcelt sekojošas intereses: daudzveidīgas, aktuālas, profesionāli un atbildīgi sagatavotas informācijas pieejamība.

[10] Izskatot Sižeta saturu kontekstā ar LTV Rīcības un ētikas kodeksa 2.3. punktā minēto, nav konstatēts pārkāpums. Sižeta temats atbilst kodeksa 2.3. punktā minētajām LTV vērtībām. Tās skaidrojamas ar citos dokumentos ietvertajiem LTV mērķiem un uzdevumiem. Sižeta iecere un saturs kopumā atbilst LTV sabiedriskajā pasūtījumā definētajam, ka “Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu mērķis ir uzrunāt dažādas sabiedrības sociālās grupas, iespēju robežās aptverot visas mērķauditorijas” (Latvijas Televīzija. Sabiedriskais pasūtījums 2022.gadam, 5. lpp.) , kā arī “2022. gadā Sabiedriskā pasūtījuma stratēģiskās prioritātes ir turpināt sabiedrisko mediju attīstību, nodrošinot daudzveidīgu augstas kvalitātes saturu, stiprinot savu klātbūtni dažādās digitālajās platformās, cenšoties uzrunāt pēc iespējas plašāku auditoriju, tajā skaitā jauniešus. Būtiska sabiedrisko mediju mērķauditorija ir mazākumtautības, kuru sekmīgai uzrunāšanai jāturpina pilnveidot 2021. gadā darbu sākušās mazākumtautību platformas darbība” (Turpat, 6. lpp.) un “LTV kā sabiedriskā medija uzdevums ir uzrunāt pēc iespējas plašāku Latvijas sabiedrību, tai skaitā Latvijas valstspiederīgos iedzīvotājus un Latvijā dzīvojošos ārvalstu iedzīvotājus. Tas liek dažādot ne tikai satura piedāvājumu, bet arī kanālu un satura platformu “portfeli”, kas ir atbilstošs mērķa grupu satura patēriņa vajadzībām, veicina piesaisti un lojalitāti.” (Turpat, 16. lpp.).

[11] Novērtējot Sižeta atbilstību Kodeksa 4.1.2. punktam nav konstatēts pārkāpums, jo Sižetā, ko veido informatīva ziņa, precīzi atdalīti fakti no viedokļiem. Viedokļu izvēle atbilst ziņu veidošanas loģikai, kad notikuma atspoguļošanai tiek izmantotas ar notikumu saistītas personas un, iegūstot jaunu informāciju, iepriekšējā ziņa tiek papildināta.

[12] LTV Rīcības un ētikas kodeksa 4.2.3. punkts Sižeta saturā un informācijas vākšanas procesā nav pārkāpts. Punkts attiecas uz žurnālista izturēšanos, informācijas vākšanu un izmantošanu, ja žurnālists satura veidošanā izmanto viegli ievainojamu sabiedrības grupu pārstāvju sniegto informāciju. Šis Kodeksa punkts attiecas uz informācijas avotiem, nevis tematū.

[13] LTV Rīcības un ētikas kodeksa 4.2.6. punkts Sižeta saturā un informācijas vākšanas procesā nav pārkāpts. Sižetā informāciju sniedz Rīgas domes amatpersona, Pilsētas attīstības departamenta pārstāvis Jānis Belkovskis, Rīgas mērs un politiķis Mārtiņš Staķis, bijušais Rīgas vicemērs un politiķis, pašlaik biedrības 9maijs.lv pārstāvis Vadims Baraņņiks. Sižeta vērtēšanas procesā netika konstatēts neitralitātes vai objektivitātes pārkāpums žurnālistes attiecībās ar politiķiem vai varas pārstāvjiem.

Izvērtējot atzīto, sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

iesaka:

[14] Veidojot sižetus un citus aktuālās informācijas formātus, kuru saturs tiek pakāpeniski modificēts, ieteicams izveidot formu, kā nepārprotami un precīzi norādīt, ka informācija ir papildināta;

[15] Sižetu un ziņu pieteikumos precīzi minēt izmantoto avotu skaitu, jo Sižetā un arī no tā veidotajā ziņā izmantots vienas sabiedriskās organizācijas viens pārstāvis, ievadā viņu piesakot daudzskaitlī kā “sabiedriskās organizācijas”.

Latvijas sabiedrisko elektronisko plašsaziņas
līdzekļu ombuds

(*paraksts*)*

Anda Rožukalne

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU